

Sunuş

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi' nin 8. Cilt 3. Sayısı ile karşınızda olmak oldukça gurur duyulacak bir duygu. Yayın hayatına başladığı günden beri aynı akademik çizgisine devam eden ve Türkiye başta olmak üzere ve dünyanın birçok ülkesinde araştırmacılar tarafından takip edilen dergimiz, her sayısında okurları yepyeni çalışmalarla buluşturmaya devam etmektedir.

Bilimsel düşüncenin vatanının insan zihni olduğu düsturundan hareketle yola çıkan *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, insanın sorgulayıcı varlığı ve eklektik düşünüşünü araştırmacıların kaleminde bulduğu anlamla okurlara ulaştırmaktadır. Bu çabanın bitip tükenmek bilmeyen hevesle sürmesi ise kuşkusuz birer zihin işçisi olan araştırmacıların emek ve gayretlerine bağlı olarak yürümektedir.

Akademik araştırmalarda, araştırmacı ile okuru buluşturan bir vasıta olan *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, her şeyden önce büyük fedakârlıklara bilime katkı sunmaya çalışan yazarları saygı ile selamlamaktadır. Yine araştırmaların öznesi olan kıymetli yazarlarımızı, yaptıkları çalışmalarla destekleyen ve araştırmalara bilimsel hüviyet kazandıran muhterem hakemlerimizi ise minnetle yâd etmek yerinde olacaktır. Evet, araştırmaların öznesi yazarlar ise gizli kahramanı da kuşkusuz hakemlerimizdir. İşte bu bağlamda yazar- hakem diyalogunu araştırmalar evreninde ilim meraklısı okurlara ulaştıran *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, saygıdeğer okurlarımızla da bu uzamı tamamlamaktadır.

Derginin bu sayısında yer alan makaleler, Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Pakistan, İran ve diğer ülke akademisyenlerin arkeoloji, siyahi tarih, asker tarihi, edebiyat, dinler tarihi, felsefe, halk eğitimi, dil bilimleri alanlarında yaptıkları araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. "Osmanlı Tarihi", "Azerbaycan Cumhuriyeti Tarihi, Avrupa ilişkileri", "Türk Vergi Tarihi" gibi konularda yapılan araştırmalar siyaset biliminin açık alanında sürekli tartışılan, araştırmacılar tarafından tam olarak çözüme kavuşmamış ve tartışılmaya devam eden bir konudur.

"Roma Dönemi Alanya" konulu çalışma, Türkiye arkeoloji bilimi için önemli bir konudur. Alanya şehrinin tarihinde Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarının olduğu bilinmektedir. Alanya antik tarihinde Roma uygarlığı kendine özgü anıtlarıyla temsil edilmektedir. Alanya'dan bulunan Klasik Roma Mitolojisi'ndeki tanrılar, kahramanların tasvir edildiği bronz heykeller, seramik, mermer, çeşitli cam eşyalar ve mozaiklerden oluşan çeşitli

ürünler tarihi ve kültürel bir miras olarak sadece Türkiye arkeolojisinde değil aynı zamanda dünya arkeolojisinde de özel bir yere sahiptir.

"19 Asırda İzmir Nüfusu" adlı çalışma, okuyucuya İzmir halkının geleneksel toplumdaki günlük yaşamı, ekonomisi ve mesleği hakkında bilgi vermektedir. "Günlük Yaşam Tarihi", tarih bilimi alanının şehircilik yönü üzerine disiplinler arası araştırmayı gerektirir. "Tarihsel Demografi" bilimi açısından kent nüfusunun gelişme endeksi ve doğal hareketinin analizi, tarihsel ve istatistiksel analiz, "Kültürel Antropoloji" bilimi açısından "*yerel bölgesel özelliklerin*" analizi, İzmir nüfusunun tarihsel süreçteki yaşam tarzı ve doğasını ortaya koymaktadır.

Okuyucuya sunulan konulardan biri de İstanbul şadırvanları araştırmasıdır. "İstanbul Şadırvanları", İstanbul'un mimari görünümünün ve mimari eserlerinin ayrılmaz bir parçası olan "*şehir planlama sanatı*"nın bir başarısıdır.

Her ulusun yaşamının etnokültürel kimliği onun zanaatkarlığıyla belirlenir. "Azerbaycan Halıcılık", "Kilimler" başlığı altındaki araştırmalarda halk el sanatlarının başarısı, halı ve tekstil ürünlerinin süsleme ve desen kompozisyonu alanı, süsleme ve desenlerin semantiği incelenmiş ve Türklerin kültürü ve ulusal ata mesleği ile ilgili en güncel konular kategorisinde yer almaktadır. Makale yazarlarının bilimsel olarak kanıtlanmış fikirlerine göre, halı ve tekstil ürünlerinin dekoratif kompozisyonunun alanı, toplumda insan yaşamının organizasyonunun en mükemmel örneğini temsil eden estetik bir modeldir. Çalışma, halı ve tekstil ürünlerini süsleme yöntemlerini, üretim teknolojisini, türlerini, günlük yaşam ve ekonomideki uygulama alanları ile ilgili temel yönleri ele almaktadır.

Halkın geleneksel süsleme ve uygulamalı sanatlarına tanıklık eden araştırmalardan biri Azerbaycan halkının mücevher sanatına ayrılmıştır. Türklerin takıları, eski çağlardan beri yaygın olarak kullanılan ve nesilden nesile aktarılan bir değerdir. Mücevher sanatı, her Türklerin ulusal kültüründe özel bir yere sahip olan bir mirastır. Mücevherler sadece yaşam ve tüketimin ihtiyaçlarını karşılamakla kalmamış, aynı zamanda halkın estetik zevkinin ve fikirlerinin gelişmesine de katkı sağlamıştır. Türk halk kültüründe değerli kıyafetlerin kadınlar tarafından giyildiği, en süslü mücevherlerin kadınlar tarafından takıldığı bilinmektedir. Kadınlar için tasarlanan mücevherler, mücevher ustalarının en çok hazırladıkları ürünlerdendir. Kadın ziynetleri karmaşık ve oldukça süslü olarak hazırlanmıştır ve kullanım alanı Türklerin gelenekleriyle yakından bağlantılıdır.

"Azerbaycan Kadim Kadın Ziyet Eşyaları" konusunu sunan araştırmacı, Azerbaycan kadınının yüksek estetik zevkini, ulusal kimliğini, kadın kültürü üzerinden Azerbaycan halkının "*milli kodunu*" ortaya koymayı amaçlamıştır. Makalenin yazarı, Azerbaycanlı ustalar tarafından yapılan kadın takılarının kutsal özünü ortaya koyarak halkının geleneksel kültürünü göstermeye çalışmıştır.

"Azerbaycancan Şiiri" makalesi, Azerbaycan edebiyatı tarihinde önemli bir yere sahip olan önde gelen eserleri analiz etmenin yanı sıra, milli şiir sanatının "*altın hazinesini*" ortaya koymaktadır.

"Slavlarda Kırmızı Renk" başlıklı çalışma, renklerin anlamsal değerinin oluşumunun, dini görüşleri ve insanların yaşam biçimleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Halkın etnik ve kültürel kimliğinin en önemli özelliklerinden biri, dünya görüşündeki renk işaretleridir. Birçok halkın geleneksel kültüründe renk, çevreyi tanımanın, belirli bir olgunun rolünü ve yerini belirlemenin, etnik değerlerin oluşumunda etno-sosyal ve politik sürecin bir aracı haline gelmiştir. Özellikle "*kırmızı*" rengin birçok halk kültüründe kutsal öneme sahip bir renk haline geldiği bilinmektedir.

İsmail Gaspıralı, eğitim, siyaset, yayıncılık ve yazarlık faaliyetleriyle Türklerde bilim, çocuk terbiyesi ve eğitimi tarihinde silinmez bir iz bırakmıştır.

Bireyin devlet tarihindeki yerini kanıtlamak için "Kimlik" çalışmasındaki yeni yaklaşımlardan biri, birey ve toplum arasındaki ilişkiyi sosyo-tarihsel bağlamda ele almak, böylece metinsel, biyografik ve sosyo-kültürel analizleri bir araya getirmektir.

"Türk Spor Tarihi", Türk halkının milli ve ülke çapındaki spor oyunlarının gelişim ve oluşum aşamalarını analiz etmeyi, halkın beden eğitimi kültürünü, nüfusun spor etkinliğini göstermeyi amaçlamaktadır.

"Deve Güreşleri", kültürel antropolojide büyük ilgi çeken, kitlesel olarak yaygınlaşmayan, bireysel bir halkın etnik kültürüne özgü ulusal bir özelliktir.

"Cumhuriyet Devri Eğlenceleri" ve "Mesnevi" konulu araştırmaların akademik eğitim alanında okuyucuların yararlanması açısından önemli olacağını düşünmekteyiz.

"Medya ve İletişim" başlığı altında yapılan halk ve çevre, halk ve devlet arasındaki ilişkilerin eleştirel analizi, sosyal analiz ve gözlemler, günümüzde hakim olan "*bilgi savaşı*", "*bilgi inovasyon teknolojisi*" çağında çok önemlidir.

"Bir Cumhuriyet Kurumunun Analizi: Bursa Halkevi'nin Sosyo Kültürel Faaliyetleri" adlı çalışmada, Cumhuriyetin temeli olan ulus devlet düşüncesini pekiştirmek, Türk

Ulusunu'nun önemli bir kültür birikiminin olduğunu göstermek ve bunun halka ulaşmasını sağlamak amacıyla halkevlerinin özelde ise Bursa Halkevinin genel olarak durumunu tespit edip sosyo kültürel faaliyetlerine yönelik durum saptamalar yapmayı hedeflemektedir.

“Kuzey Afrika’da Senûsiyye Tarikatı Zâviyeleri ve İlme Hizmetleri (XIX. Yüzyıl)” adlı çalışmada ise Kuzey Afrika’da Senûsiyye Tarikatı Zâviyeleri 'nin bilime katkıları analiz edilmeye çalışılmıştır.

“Nasîruddîn Tûsî'nin Ahlâk-ı Nâsirî Eserinde Talim-Terbiye ve Tedris Üzerine Görüşleri” adlı çalışmada ise bilim ve felsefe tarihinde önemli bir yeri olan Azerbaycanlı Türk-İslam âlimlerimizden biri olan Nasîruddîn Muhammed Tûsînin eğitim insan ve toplum üzerine görüşleri irdelenmiştir. Toplumlara bir bütün olarak ele alan âlim, ekonomiye, işbölümü ve adalete çok önem verir ve toplumların gelişmişlik düzeyini bu açıdan değerlendirir. Toplumun istenilen düzeye gelebilmesinde en önemli faaliyetin tahsil, talim ve terbiye olduğunu önemle vurgular. Bu alanda yaptığı bilimsel çalışmalar, eserler ve ortaya koyduğu fikirler bugün de hala geçerliliğini korumaktadır.

“TBMM'deki Urfa Milletvekilleri Üzerine Sosyo-Politik Bir Değerlendirme (1946-2015)” adlı çalışmada çok partili hayat döneminde TBMM’de görev yapan Urfa milletvekillerinin doğum yerleri, meslekleri, dil bilme durumları, bakan olarak görev yapmaları, seçilme sayıları, seçildikleri partilere göre dağılımları, eğitim durumları, medeni halleri, çocuk sayıları, aldıkları ödüller, cinsiyet durumu ve TBMM’deki faaliyetleri üzerine bir analiz çalışması yapılmıştır. Urfa halkının parti tercihi ve parti tercihini etkileyen unsurlar incelenmeye çalışılmıştır.

“Osmanlı Devleti’nde Amerikalı Misyonerlerin Antlaşma Hakları” adlı çalışmada ise Osmanlı Devleti’ndeki Amerikan misyonerlik faaliyetlerinin anlaşılmasına katkıda bulunabilmek için bir Board misyonerinin bakış açısıyla Osmanlı’daki Amerikalı misyonerlerin haklarına detaylarına bakmak amaçlanmıştır.

“Kuvay-ı İnzibatiye / Hilâfet Ordusu” adlı çalışmada zikredilen Kuvayı İnzibatiye/Hilâfet Ordusu; İstanbul Hükûmeti'nin; İngilizlerin telkiniyle, Anadolu’daki Kuvay-ı Milliye hareketini bastırmak için kurduğu orduya verilen isimdir. 4. Damat Ferit hükûmeti tarafından 18 Nisan 1920 tarihinde kurulan bu ordu, üç piyade alayı ve bir topçu taburundan oluşuyordu. Bu çalışmada Hilafet ordusuna dair bilgiler verilmiştir.

“60-72 Aylık Çocuklarda Gelişimsel Özelliklerin ve Sesbilgisel Farkındalık Becerilerinin İncelenmesi” “Evde Akıl Oyunları Oynayan Çocukların Ve Ailelerin Akıl

Oyunları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi” “Ebeveyni Boşanmış Ve Boşanmamış Olan Okul Öncesi Çocukların Sosyal İlişkilerindeki İletişim Becerilerinin Ebeveyn Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” ve son olarak “Bir Özel Eğitim Kurumuna Devam Eden 6-13 Yaş Arası Özel Gereksinimli Çocukların Ahlaki Yargı Düzeylerinin İncelenmesi” adlı eğitim, ebeveyn, aile ve özel eğitime yönelik alanlarda yer alan çalışmalarda da çocukların sosyal çevredeki iletişim becerileri, akıl oyunlarının çocuklar üzerindeki tesirleri, çocuklarda sesbilgisel farkındalık becerilerinin incelenmesi ele alınmış ve bu konuların eğitim bilimleri kapsamında değerlendirmeleri yapılmıştır.

“İstanbul Şadırvanları” isimli çalışmada ise Osmanlı cami mimarisinin bütünleyici bir parçası olan şadırvanların, İstanbul’daki örneklerinden ve benzerlerinden bahsedilmektedir.

“Quran Rights Over Muslim” adlı araştırmanın amacı, bir Müslümanın Kur'an-ı Kerim'e karşı sorumluluklarını açıklamaktır. Müslüman kul, Allah'ın (C.C) kelamı olarak Kur'an-ı Kerim'e güvenmeli, ona saygı duymalı, okumalı ve bellemeli, anlam ve içeriği üzerine kafa yormalı, öğüt ve tavsiyelerini rehber edinmeli, Kur'an'ın mesajlarını diğer insanlara yaymalı ve nihayetinde onu savunmalıdır.

Okurlarının ilgiyle beklediği bu yayın sayfalarında tarihi düşüncenin bilimsel olarak ifade edilmesinin Türk devletlerinin beşeri bilimler tarihine bir başka katkı olduğuna inanıyoruz.

Prof.Dr. Tattigül Kartaeva

El-Farabi Kazak Millî Üniversitesi, Arkeoloji, Etnoloji ve Müzecilik Bölümü,

Almatı/Kazakistan.

e-mail: kartaeva07@gmail.com